

Netherlands African
Studies Association
Association Néerlandaise
des Africanistes

IN DIT NUMMER

1	Voorwoord
2	Verslag NVAS Studiedag
3	(Vervolg)
4	Even kennis maken
5	Schatkist
6	Onderzoek aan ...
7	(Vervolg)
8	Boekaankondiging
9	Connecting Africa
10	Prikbord
11	Recensie
12	Afrika agenda
13	(Vervolg)
14	De boekenkast
15	Op de wissel Colofon

Voorwoord

Beste lezers,

Een volle nieuwsbrief met veel informatie. Een groot gedeelte van de nieuwsbrief is gevuld met informatie die door afzonderlijke leden is aangedragen.

U wordt uitgebreid ingelicht over het Afrika-onderzoek aan de universiteit van Groningen. Per discipline krijgt u een goed beeld van het onderzoek, de samenwerkingsverbanden en de personen die zich er mee bezig houden.

Er is een terugblik op de NVAS-studiedag 'Kunst in Afrika?' die eind november plaatsvond.

Via de nieuwe rubriek Prikbord kunt u als lid oproepen, mededelingen, aankondigingen enz. doen aan anderen NVAS-leden. Het mag vanzelf spreken dat het gaat om Afrika gerelateerde onderwerpen.

Ook op andere wijze kunt u als (actief) lid bijdragen. Wanneer u bijvoorbeeld een boekrecensie heeft of wilt schrijven, een interessant seminar hebt bijgewoond of een doorbraak in uw onderzoek hebt bereikt, kunt u uw bijdrage insturen naar de redactie. Vanwege drukke andere werkzaamheden van de redactieleden is er volop gelegenheid voor u om zo nu en dan een artikel in te sturen. Uiteraard is informatie voor één van de rubrieken ook van harte welkom.

De redactie heeft besloten om de nieuwsbrief driemaal per kalenderjaar uit te geven en niet langer het academisch jaar te volgen. U heeft hiermee nieuwsbrief nummer 1 van jaargang 8 in uw handen.

Namens de Redactie,

Fiona Klein Klouwenberg
redactielid

Kunst in Afrika?

De dag die de Nederlandse Vereniging van Afrika Studies organiseerde op 26 november 2004, met als titel "Kunst in Afrika?", sprak een keur van mensen uit alle hoeken van Nederland aan. Onder de zestigtal bezoekers bevonden zich studenten, wetenschappers uit de Afrikanistiek, antropologie en/of kunststudies en mensen uit de museumwereld die nieuwsgierig waren naar kunst in Afrika, of naar de vraag of er überhaupt kunst is in Afrika.

Iets meer dan de helft van de bezoekers waren NVAS-leden (29 leden). Het was een boeiende, gezellige dag op een gepaste locatie, het museum voor Volkenkunde te Leiden. De sprekers belichtten hun ideeën over kunst in Afrika vanuit verschillende hoeken: reclameborden, monumenten, baropschriften, stoffen, westerse tentoonstellingen, films, archeologische vondsten, toeristenkunst, etc.

De raadselachtige titelvraag ("Is er zoiets als kunst in Afrika?") werd niet door iedere spreker beantwoord. Sommige deelnemers gaven aan dat het überhaupt stellen van deze vraag geïnterpreteerd kan worden als een gevaarlijke bevestiging van de exotische visie op een Afrika dat niet serieus genomen wordt, ook niet in zijn kunst(-en). Daarnaast kwam naar voren dat als men de vraag al zou willen beantwoorden, eerst gedefinieerd moet worden wat kunst is en onder welke voorwaarden iets kunst wordt. Die oefening is erg ingewikkeld en veel consensus is daar -ook in het westen- niet over. Historische processen en internationale uitwisseling (bv. missionarissen, koloniatoren, Russische opleidingen voor Afrikaanse kunstenaars tijdens de Koude Oorlog, e.d.) hebben uiteraard veel invloed gehad op de Afrikaanse kunst. De criteria voor kunst worden vaak bepaald door de afnemers (met geld). Zo werden door de geschiedenis heen betekenissen gegeven aan producten die door missionarissen, koloniatoren, wetenschappers en archeologen als kunst 'geïnterpreteerd' werden. De vraag is in hoeverre die (externe) visies overeenstemmen met die van de ontwerpers en/of gebruikers van de kunstvoorwerpen.

Na de officiële opening door NVAS-voorzitter Jan Abbink, wijdde de gepensioneerde professor John Picton (SOAS, Londen) uit over de Picasso Bar in Kumasi -the painted city-(Lagos). Hij benadrukt dat kunsttradities in Afrika hun eigen persoonlijke geschiedenis kennen, die niet per se gelinkt hoeven te worden aan (noties van) etniciteit maar aan bredere internationale invloeden. Picton verhaalt van de

katholieke invloeden en Braziliaanse architectuur in de gebouwen en het straatbeeld van Lagos en schetst het belang van het erkennen van de gelijktijdigheid van verschillende kunsttradities en -genres wereldwijd en hun onderlinge beïnvloeding. Dat maakt het opsplitsen van kunst naar genre een hachelijke onderneming die geen recht doet aan de diversiteit: vaak immers kruisen verschillende kunstgenres elkaar en smelten bijvoorbeeld schilderij, foto en reclameposter in een werk samen. Bovendien zijn er teveel ondergewaardeerde kunstgenres als monumenten, reclameborden, kleding, stoffen, bodypainting, tatoeages, winkelschilderingen, versieringen op voertuigen en gebouwen, etc.

Tot slot pleitte Picton voor de herinterpretatie van zogenaamd traditionele, etnische kunst als bijvoorbeeld maskers. In de maskerkostuums die hij bespreekt worden tegenwoordig rode hospitaallakens gebruikt; ook dit zijn dus voertuigen voor de interpretatie van locale moderniteit.

Vervolgens nam Malika Kraamer het woord over moderne stoffen en het locale gebruik en discours in Ghana. Deze studente van Picton maakt duidelijk dat de textieltradities in West-Afrikaanse centra (Dakar, Lome, Accra, Abidjan) elkaar sterk beïnvloeden en dus niet op zichzelf staan. Dat blijkt uit de constante variatie in technieken en kleurpatronen van de Ewe-stoffen. Verder vestigt zij de aandacht op de verschillende momenten in de levenscyclus van deze kleden die soms een religieuze betekenis dragen, dan weer aan festival en ritueel verbonden zijn, puur als decoratie dienen of een nationale identiteit moeten onderstrepen, afhankelijk van de context. De stoffen worden door Ghanezen zelf niet gezien noch gebruikt als etnische duiding, maar veeleer als indicatie van sociale status en positie. Het soort stof komt dus niet overeen met de etniciteit van de gebruiker of zelfs ontwerper, zoals maar al te vaak wordt gedacht.

Een andere studente van Picton, Pauline Burmann, werkt in een kunstuitwisselingsatelier dat kunstenaars uit Afrika uitnodigt om in Europa te komen ontwerpen, o.a. omdat er in Afrika te weinig geld is voor investeringen in kunst. Aan de hand van dia's prikt Burmann het idee door dat er in Afrika geen moderne kunst zou kunnen zijn. Zij duidt op het hardnekkige clichébeeld in het westen van het primitieve donkere Afrika dat in vele westerse kunstevaluaties een rol speelt en Afrikaanse kunst onrecht doet. Voorbeelden hiervan zijn de namen van internationale exposities over Afrikaanse kunst in o.a. de jaren tachtig: » Primitivism, Magiciens de la terre, etc. Burmann

NVAS Studiedag

concludeert dat de antropologische onderzoeksmarkt zich dringend moet gaan storten op onderzoek naar de life histories van Afrikaanse kunstenaars om een beter beeld te krijgen van de carrière en persoonlijke visies van de ontwerpers op kunst.

Na de pauze besprak Erna Beumers de West-Afrikaanse cinema en zij benadrukte het belang van dit moderne medium voor het beeld van Afrika en de moderne Afrikaanse kunst. De drie besproken West-Afrikaanse cineasten: Sembene Ousmane (1923, Senegal), Gaston Gabore (1951, Burkina Faso) en Abdramane Cissako (1961, Mali/Mauritanië) benadrukten volgens haar allen dat film het medium is voor het initiëren van veranderingsprocessen, het mobiliseren van de eigen bevolking door het voorhouden van een spiegel en het beschrijven en bevestigen van de eigen waardigheid en pracht van Afrika(-nen).

Na een gezellige lunchpauze waarin ons met ons sprak en iedereen voorzien werd van heerlijke verse broodjes, werd de namiddagsessie overwegend gewijd aan Mali en Dogon-kunst.

Rogier Bedaux gaf aan hoe moeilijk het is om de functie en betekenis van oude Dogon- dan wel Tellem-beeldjes te achterhalen. Hij gaf een overzicht van de verschillende classificatiesystemen die sinds begin 19e eeuw door ontdekkingsreizigers, antropologen en archeologen werden opgesteld, om vervolgens door te gaan over huidige technieken binnen archeologisch onderzoek en de gebreken ervan. Het Dogon-gebied is een van de weinige plaatsen ter wereld waar houten voorwerpen meer dan 1000 jaar bewaard zijn gebleven dankzij de unieke ecologische constellatie.

Brigit Dietz wijdde uit over de Dogon-rotsschilderingen bij besnijdenisplaatsen in Songo en de vergankelijkheid ervan. Aan de hand van fotoreconstructiemateriaal van vorige onderzoekers konden zij en haar collega Cornelia Kleinitz de evolutie van de tekeningen en de veranderingen in de afgelopen honderd jaar zeer goed reconstrueren. De precieze betekenis van de tekeningen die de geïnitieerden uitleg moeten verschaffen over de "normen en waarden" in hun samenleving, blijkt erg te fluctueren. De uitleg van informanten werd hier en daar duidelijk beïnvloed door die van de onderzoekers en omgekeerd. Deze ruimte voor interpretatie wat betreft de betekenis en functie van de afbeeldingen lijkt eerder regel dan uitzondering.

Airport art is een term die Van Beek in het leven riep om kunst/gebruiksvoorwerpen te benoemen die door de Dogon onder de noemer antiek, traditioneel en authentiek verkocht worden,

maar vaak enkel georiënteerd zijn op de eisen, wensen en verlangens van de toerist. Om toeristen van hun droomsouvenir te voorzien, passen de Dogon allerlei gebruiksvoorwerpen aan: kunstmatige veroudering, verkleining (naar "rugzak"-formaat), uitwerking van details en productie op grote schaal. Kwantiteit en kwaliteit van de voorwerpen worden voornamelijk door de westerse toerist bepaald. De Dogon zien daar overigens goed brood in en maken er een kunst *an sich* van.

Van Beek gaf verder aan dat het begrip kunst ook in het westen een relatief jong begrip is en gedefinieerd zou kunnen worden als "het waarderen van een voorwerp, gebruik of lokale uiting van cultuur". Kunstwaardering is duidelijk verbonden met geld en esthetiek, beide uitdrukking gevend aan heersende normen en waarden.

Afsluitend bracht Wilfried van Damme zijn visie op esthetische opvattingen in Afrika, zodat we kunst vanuit een Afrikaans perspectief zouden kunnen waarderen. In het bijzonder na WO II was er veel empirisch onderzoek door antropologen en kunsthistorici naar esthetische opvattingen door Afrikanen zelf (vooral West- en Centraal-Afrika). Dat soort onderzoek is nu ondergesneeuwd.

Voornaamste conclusies zijn dat schoon en goed elkaar vertegenwoordigen en lelijk en slecht hand in hand gaan. Er is dus een duidelijk verband tussen de esthetica en de ethica: het visueel onaantrekkelijke (vaak asymmetrische) komt overeen met het moreel verwerpelijke en vice versa. Verder evalueren en interpreteren de meeste Afrikanen objecten (bijvoorbeeld maskers en kostuums) in een bewegende, dansende, gebruiksccontext. De performance is dus onderdeel van de esthetiek van het masker. Dit performance-aspect van kunst in Afrika blijft onderbelicht omdat westerlingen teveel redeneren vanuit statisch-visuele opvattingen.

De NVAS kan met tevredenheid terugblikken op deze geslaagde en gezellige dag. |

Lotte Pelckmans

Even kennismaken

Nieuwe leden NVAS per 1 november 2004

De afgelopen periode zijn er vier nieuwe leden bijgekomen. Hieronder publiceren we de gegevens van twee van de nieuwe leden.

Dr. Rijk van Dijk

E-mail

dijkr@fsw.leidenuniv.nl

Vakopleiding

Culturele Antropologie en Sociale Geografie, Universiteit Utrecht gepromoveerd in de antropologie van religie in 1992 (Univ. Utrecht) op een proefschrift dat handelt over de opkomst van Pentecostalisme in Malawi.

Werkkring

Afrika-Studiecentrum, lid onderzoeksgroep 'Agency in Africa'.

Onderzoeksinteresse en land

Ik doe onderzoek naar religieuze ontwikkelingen in Afrika in het licht van globalisering en richt mij in het bijzonder op de opkomst van een specifieke vorm van het Christendom, het Pentecostalisme. Daarbij gaat mijn bijzondere aandacht uit naar de transnationale en transculturele elementen in de opkomst van deze religieuze ideologie en houd ik mij bezig met de relatie tussen religie en migratie. Ik doe onderzoek in Ghana, Botswana en Nederland naar de verspreiding van het Pentecostalisme vanuit Ghana naar Ghanese migrantengemeenschappen in beide laatstgenoemde landen.

Belangrijkste publicaties

Onlangs zijn onder meer van mij verschenen (zie ook <http://asc.leidenuniv.nl/publications/ravandijk.htm>)

- R. van Dijk 'Localisation, Ghanaian Pentecostalism and the Stranger's Beauty in Botswana.' *Africa*, 2003, vol 73, (4): 560-583.
- R. van Dijk 'Pentecostalism and the Politics of Prophetic Power: Refractions of Modernity in Ghana.' In: N. Kastfelt (ed.) *Scriptural Politics. The Bible and Koran as Political Models in the Middle East and Africa*. 2004, London, Hurst & Co.
- V. Mazzucato, R. van Dijk, C. Horst & P. de Vries 'Transcending the Nation. Explorations of transnationalism as a concept and phenomenon.' In: D. Kalb, W. Pansters & H. Siebers (eds.) *Globalization and Development. Themes and Concepts in Current Research*. 2004, Dordrecht, Kluwer Academic.

Dr. Fred van der Kraaij

E-mail

fpm-vander.kraaij@minbuza.nl (werk)
fpm@liberiapastandpresent.org (prive)

Vakopleiding

Macro-economie, internationaal-bestuursrechtelijke specialisatie (Tilburg, 1970); gepromoveerd (cum laude) aan destijds Katholieke Hogeschool, thans Universiteit van Tilburg; titel proefschrift: 'The Open Door Policy of Liberia - an Economic History of Modern Liberia' (1983). Promotoren: Prof Dr L.H. Janssen SJ en Prof Dr Joh de Vries.

Werkkring

Inspectie Ontwikkelingssamenwerking en Beleidsevaluatie (IOB), Ministerie van Buitenlandse Zaken, Den Haag. IOB is de onafhankelijke evaluatie-afdeling van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en rapporteert aan de Tweede Kamer.

Onderzoeksinteresse en land

(1) West-Afrika, m.n. Liberia: economische politieke geschiedenis, (2) de Nederlandse rol in de trans-Atlantische slavenhandel; (3) Nederlandse handelaren, investeerders en missionarissen / zendelingen in Afrika; (4) Afrikanen in Nederland in de 16e en 17e eeuw.

Belangrijkste publicaties

De meeste van mijn publicaties betreffen West-Afrika, waar ik 16 jaar werkte. De volgende selectie is illustratief voor de onderwerpen en de regionale spreiding. Genoemde website bevat een overzicht van alle publicaties.

- (1) www.liberiapastandpresent.org (persoonlijke web site over politiek, economie, cultuur van Liberia);
- (2) 'The Open Door Policy of Liberia - An Economic History of Modern Liberia' (1983) en andere publicaties over buitenlandse investeringen in Liberia;
- (3) Co-editor, "Structural Adjustment and Beyond in Sub-Saharan Africa - Research and Policy Issues", (Edited by Rolph van der Hoeven and Fred van der Kraaij, 1994).
- (4) Co-auteur and final editing of "Cofinancing between the Netherlands and the World Bank, 1975-1996", Evaluation Report, IOB, Ministerie van Buitenlandse Zaken, 2 vols.; (The Hague, 1999).

Vaste rubriek

Wilt u, als (nieuw) lid, alsnog uw gegevens plaatsen? Dan kunt u contact opnemen met Machteld Oosterkamp. E-mail: moosterkamp@fsw.leidenuniv.nl

Even kennismaken

Voorstellen nieuwe NVAS secretaris

Lotte Pelckmans (26) is de nieuwe secretaris van de NVAS en werd voorgesteld aan de leden op de jaarvergadering van 26 november 2004. Zij zal zich actief inzetten voor de vereniging maar in verband met veldwerk (AIO-onderzoek) zal zij de komende twee jaar vaak in het buitenland verblijven (Mali en Parijs). Indien nodig zullen Jan Abbink en/of Wouter van Beek optreden als secretaris ad interim. Zij hoopt op een actieve inbreng van de leden en is per mail altijd bereikbaar voor commentaar, vragen, suggesties, etc.

Lotte Pelckmans is antropologe en is als AIO verbonden aan het Afrika-Studiecentrum en de onderzoeksschool CNWS te Leiden. Haar onderzoek gaat over de dynamiek van sociale machtsrelaties in een transnationale context. Zij bestudeert de rol van het geheugen (*memory/remembering*) in moderne vertalingen van traditionele slaaf-meesterrelaties in verschillende contexten. Haar onderzoek vindt plaats in de Fulbe samenleving van ruraal en urbaan Mali (Douentza en Bamako) en in urbaan Europa (Parijs). De centrale onderzoeksvraag is of, waarom en hoe typische vormen van sociale relaties uit de Sahel worden behouden en/of veranderen in een transnationale context, sinds de formele afschaffing van slavernij. Haar promotoren zijn: Dr. M. de Bruijn, Prof. P. Pels en Prof. M. Diawara.

NVAS-jaarverslag

Het opvragen van het jaarverslag is mogelijk bij de secretaris Lotte Pelckmans:

lpelckmans@fsw.leidenuniv.nl

Het financieel jaarverslag is ter inzage beschikbaar bij

abbink@fsw.leidenuniv.nl

Max-Planck-Institut für ethnologische Forschung
Max Planck Institute for Social Anthropology

Our Institute has the opportunity to offer the following positions in Dept. I "Integration and Conflict":

2 PhD Grants

Starting: June 2005 (or later)

The grants are to be awarded in the context of the Research Group: "**Integration and Conflict as Dimensions of Cultural Tradition, Social Dynamics and Historical Experience in the Upper Guinea Coast (West Africa)**" headed by Dr. Jacqueline Knörr.

The regional focus of research should preferably be Sierra Leone and/or Liberia. Further details concerning the overall research profile of our department is available at: <http://www.eth.mpg.de>.

A PhD Grant is generally awarded for 2 years, with the possibility of two six-month extensions. We expect our PhD students to complete one year of fieldwork as part of their studies.

The Max Planck Society is committed to raising the proportion of women in under-represented fields; we thus explicitly encourage applications by women. Individuals with disabilities will be given priority, assuming equal qualifications. Applications should include:

- a cover letter
- a CV including a list of publications
- a project résumé (approx. 5 pages)
- photocopies of university degrees

There is no application form to be filled out. Applications may be submitted by email as well. Final selections will be made following interviews in April/May 2005. Please send your application and the names of two referees (whom we may contact for confidential references) to the following address before **March 15th 2005**:

Max Planck Institute for Social Anthropology
Personnel Administration, P. O. Box 11 03 51,
D – 06017 Halle/Saale, Germany
or email to jdiallo@eth.mpg.de !

Onderzoek aan ...

Onderzoek aan de Rijksuniversiteit Groningen

Het Afrika-onderzoek aan de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) is in het mei nummer NVAS nieuwsbrief van het jaar 2002 voor het laatste gerapporteerd. De hoofdlijnen van het onderzoek zijn gehandhaafd, maar er zijn ook nieuwe ontwikkelingen. Over beide wordt hier kort gerapporteerd.

Afrika onderzoek aan de RUG gebeurt in verschillende disciplines. Het gaat om 'Afrikanisten' in de breedste zin van het woord: ze passen allen op de een of andere manier in het *Connecting Africa* initiatief. De onderwerpen bestrijken ook een breed terrein, zoals literatuur, demografie, ontwikkelingseconomie, adult education, ecologie en milieukunde.

"Ontwikkelingsstudies" bestaat in Groningen niet als aparte studie maar maakt zo veel mogelijk deel uit van de 'mondialisering' van de normale onderwijs- en onderzoekagenda. Het interdisciplinaire *Centre for Development Studies* (CDS) dient hierbij als een stimulator en facilitator. Daarbij investeert de RUG veel in langtermijn samenwerkingsverbanden met een beperkt aantal partneruniversiteiten in ontwikkelingslanden (in Afrika: Zuid Afrika, Mozambique, Eritrea, Burkina Faso, Uganda), naast een veelheid aan facultaire samenwerkingsrelaties. Het devies is dat echte internationalisering van het hoger onderwijs ook uitgebreide samenwerking met ontwikkelingslanden inhoudt.

Gaandeweg moeten deze ontwikkelingsrelaties uitgroeien tot relaties van academische samenwerking. Financiering van samenwerking komt van externe bronnen zoals de NPT en NFP programma's van DGIS, maar ook uit eigen middelen van de universiteit, zoals het Eric Bleumink Fonds, het Groninger Universitair Zuid-Afrika Fonds (GUZAF), het Herman Wekker fellowship, het Ubbo Emmius programma en het RUG Fellowship Programme (zie de site: www.rug.nl). Verder dragen de partneruniversiteiten veelal ook zelf bij en wordt steeds meer gewerkt aan externe fondsenwerving (NWO, EU).

Het meeste ontwikkelingsrelevant onderzoek binnen de RUG is samengebracht onder het *Centre for Development Studies* (CDS) dat ook publieksactiviteiten, seminars en conferenties organiseert. Publicaties, proefschriften, *CDS Research Reports* en het *CDS Annual Report* zijn te downloaden van www.rug.nl/cds.

Economie

Het onderzoek betreft hier een reeks van onderwerpen die veelal zowel in Afrika als in Azië onderzocht worden: internationale kapitaalstromen en ontwikkelingslanden, financiële instituties, financiële markten en microfinanciën. De belangrijkste onderzoekers zijn prof. Robert Lensink, prof. Bart van Ark, Dr. Henk von Eije en Dr. Niels Hermes.

Voedselmarkten en pttelandseconomie (vooral in West Afrika en transitielanden) zijn een belangrijk onderwerp van onderzoek over vele jaren, veelal in samenwerking met onderzoekers uit Burkina Faso, Benin, Togo en Ivoorkust. De belangrijkste onderzoekers zijn Dr. Clemens Lutz, Dr. Dirk Bezemer en prof. Caspar Schweigman (nu met emeritaat).

Het onderzoek op het gebied van de bedrijfskunde betreft o.a. de vergelijking van Afrikaanse en Europese management stijlen. Ander onderzoek op het gebied van management betreft veelal promotieonderzoek, over privatisering, export bevordering en financiële instituties, evenals rural development. Er is vanuit de faculteit bedrijfskunde samenwerking met de Rand Afrikaanse University in Zuid Afrika en met het Institute of Finance Management in Tanzania.

Lopend promotieonderzoek van Afrikanen op het gebied van economie en bedrijfskunde:

- *La Capacité d'ajustement des exploitation agricoles au processus de libéralisation du zone cotonnière du Togo*, door Kokou Djagni (Togo)
- *Les Déterminants de la Sécurité Alimentaire dans le Plateau Central du Burkina Faso*, door Souleymane Ouédraogo (Burkina Faso)
- *Linking Management Control Systems with Strategy: The case of Eritrean Firms* door Bereket Mehari (Eritrea)
- *Financement et Efficacité des Techniques d'Economie d'eau dans le sol du Burkina Faso*, door Samuel Kaboré (Burkina Faso)
- *Approvisionnement en engrais à moindres coûts : avantages économiques et institutionnels de la coopération régionale en Afrique de l'Ouest*, door Barthlémy Honfoga (Benin)
- *Conflicts on Natural Resources in the Niger delta Region of Mali: Towards sustainable Natural Resource Management in Agricultural and Pastoral Systems under Environmental Stress*, door Daniel Kaboré (Burkina Faso)
- *Le style de management des entreprises en Afrique Subsaharienne: cas du Burkina Faso*, door Honorine Illa (Burkina Faso).»

Onderzoek aan ...

- *Rural Poverty and Natural Resource Management in the Highlands of Eritrea*, door Bereket Araya (Eritrea)
  - *Buyer-Supplier Transaction Relations in Eritrean Industries*, door Mesfin Tsegai Habtom (Eritrea)
  - *Human Resource Management and Organisational Performance: The Applicability of Western Models to Eritrea*, door Fitsum Gebregiorgis (Eritrea)
  - *Audit quality and corporate governance*, door Asmerom Atewebhrhan (Eritrea)
  - *Determinants of success of small-business start-ups in developing countries*, door Isaias Gebregiorgis (Eritrea)
- Proefschrift februari 2005: Habteab T. Mehrteab: *Adverse Selection and Moral Hazard in Group-Based Lending* (Groningen: CDS, 2005).

Letteren, Geschiedenis, Filosofie, Godsdienswetenschap

Vooraf vanuit de vakgroep Engels gebeurt er onderzoek op het gebied van Engelstalige Afrikaanse (en in het algemeen postkoloniale) literatuur. Prof. Helen Wilcox en Dr. Margriet van der Waal zijn hier de meest betrokkenen. Via het Herman Wekker fellowship is er elk jaar een gaststudent van de University of the North (Zuid-Afrika) en zijn er regelmatig gasten uit Zuid Afrika.

Lopend promotieonderzoek:

- *La théorie du skopos dans la traduction de la Bible en jula au Burkina Faso*, door Emilie Ouattara (Burkina Faso)
- *La Traduction de matière de Communication publique au Burkina Faso: Le Cas de la Santé*, by Lalbila Yoda (Burkina Faso),

De historicus Dr. Michel Doortmont is een actief onderzoeker in de Afrikaanse geschiedenis, speciaal Ghana, Zuid Afrika en Nigeria.

De filosoof Dr. Pieter Boele van Hensbroek doet onderzoek op het gebied van de Afrikaanse politieke filosofie, vooral in historisch perspectief. Het tijdschrift *QUEST* voor Afrikaanse filosofie, dat hij vanuit Groningen bestierde is overgegaan naar prof. Wim van Binsbergen, van het Afrika-Studiecentrum.

De islamoloog Fred Leemhuis is vanuit zijn Koran studies en studies van sociaal-religieuze bewegingen in de Arabische wereld ook betrokken bij Noord Afrika (Egypte).

Adult Education

Door een langdurige samenwerking met the universiteit van Maputo in Mozambique en de University of the North (UNIN) in Zuid Afrika zijn vooral prof. Max van der Kamp en Dr. Jacques Zeelen intensief betrokken geraakt bij onderzoek naar onderwijskundige problemen in Afrika en bij het

opzetten van een masters opleiding voor adult educators. Men is nu bezig een regionaal netwerk in Zuidelijk Afrika (SADC regio) op te zetten van academici en instellingen die zich met Adult Education bezig houden. Er is ook een goedlopende studenten en staf uitwisseling met beide universiteiten.

Lopend promotieonderzoek op dit en aanverwant gebied betreft:

- *Factors influencing Self-Regulated Learning and Learning Strategies*, door Arlindo Siteo (Mozambique)
- *Curriculum Development in Education*, door Ernesto Mondlate (Mozambique)
- *A critical discourse analysis of adult basic education policies and practice in South Africa*, door Ivor Baatjes (Zuid Afrika)
- *nog geen titel*, promotieonderzoek van Dennis Mabasa (Zuid Afrika)

Ecologie en Biologie

Door een langdurige interuniversitaire samenwerking op het gebied van milieustudies met de universiteit van Ouagadougou en op het gebied van de biologie met de universiteiten van Maputo, Asmara en Benin ontwikkelt zich in toenemende mate gezamenlijk onderzoek. Betrokkenen zijn prof. Jelte van Andel (nu emeritaat), prof. Han Olf, Dr. Peter Weesie en prof. John Videler.

Een nieuw initiatief is de recente oprichting van een digitaal Afrikaans milieutijdschrift door het CEPAPE studiecentrum van de Universiteit van Ouagadougou in samenwerking met het CDS.

Verder is Peter Weesie betrokken bij het promotieonderzoek van een stafid van de Universiteit van Benin naar de impact van de mens op biodiversiteit in het dichtbevolkte zuiden van Benin.

In samenwerking met de Universiteit van KwaZulu Natal (Zuid-Afrika) leidt prof. Han Olf een pionieronderzoek in tropische savannes naar het ontstaan en de instandhouding van biodiversiteit door de interplay met ruimtelijke- en schaalpatronen in de beschikbare resources. Hierbij zijn tientallen MSc & PhD studenten en Postdocs uit Zuid-Afrika en de RUG betrokken.

Informatica

De vakgroep informatica is een nieuwe samenwerking gestart met de Makerere universiteit en drie andere universiteiten in Uganda in het kader van een project om het informaticaonderwijs op deze universiteiten verder te ontwikkelen. Professor John Narbonne van de letteren faculteit en prof. Renardel de Lavalette van Informatica zijn hier het meest »

Onderzoek aan...

bij betrokken. Drie Ugandese stafleden zullen aan de RUG een promotieonderzoek doen, Geoffrey Andogah, Julianne Sansa en Florence Tushabe.

Diverse Faculteiten

Vanuit diverse faculteiten is er een grote verscheidenheid aan relaties met Afrikaanse landen. Zo doen verschillende medici onderzoek in Afrika, zoals onderzoek op het gebied van Public Health en infectieziekten, vooral in Ghana door Dr. Jitze van Dijk. Vanuit de Masteropleiding Humanitarian Assistance aan de faculteit Letteren zijn er talrijke contacten met Afrika op het gebied van vrede en veiligheid. Binnen de sectie Rechtstheorie van de faculteit Rechten is de Afrikaniste en rechtsantropologe Dr. Els Baerends actief in zowel onderwijs als onderzoek. Haar specialisatie is grondenrecht, i.h.b. in West Afrika.!

Pieter Boele van Hensbroek

Vanguard or Vandals. Youth, Politics and Conflict in Africa

J. Abbink & I. van Kessel, eds., 2004. Leiden – Boston: Brill Academic Publishers, 302 p. Zie website: http://www.brill.nl/m_catalogue_sub1.htm

Enkele maanden geleden verscheen bij Brill Uitgevers in de succesvolle serie *African Dynamics* (deel 4) een nieuw boek over jeugd in Afrika, geredigeerd door twee onderzoekers aan het Afrika-Studiecentrum te Leiden. Het boek is deels gebaseerd op een goedbezochte conferentie in Leiden in april 2003 en bevat een aantal op veldwerk gebaseerde hoofdstukken over de precaire positie van jongeren in Afrika.

Dit probleem trekt een grote wissel op de toekomst – de uitdrukking ‘demografische tijdbom’ wordt vaak gebruikt. Zoals we weten is meer dan de helft van Afrika’s bevolking jonger dan 18 jaar en houdt HIV/AIDS nog steeds huis onder de volwassenen, waardoor de druk op de jongere generaties nóg groter wordt.

De bevolkingspiramide is scheef en dit feit heeft hoe dan ook grote sociale en politieke gevolgen. Jongeren voelen zich vaak buitengesloten, politiek gemarginaliseerd en geblokkeerd in hun ambities.

Boekaankondiging

De aandacht van de diverse auteurs richt zich vooral op de politieke impact van jeugd en jongeren binnen Afrikaanse samenlevingen. Overbekend zijn de grote aantallen jeugdige (kind-) soldaten in allerlei criminele en verzetsbewegingen, zoals milities in Nigeria, Somalië, Liberia en Sierra Leone en het Oegandese “Lord’s Resistance Army”.

Dit laatste probleem wordt in zeker drie hoofdstukken aan de orde gesteld. Maar het boek handelt ook over zaken als religie en jeugd, straatkinderen en de subcultuur die zij vormen, en de gevolgen van grootschalige bewapening voor gender- en generatieverhoudingen in een pastorale samenleving als de Karimojong in Oeganda.

In de Afrikaanse politiek zijn conflicten vaak mede te verklaren door ‘generatieproblemen’ van allerlei aard: gebrek aan opleiding en werk, (etnische) discriminatie, uitsluiting door politieke elites en monopolisering van de hulpbronnen. Feit is dat in post-koloniaal Afrika de invoeging of integratie van de jongere generatie in de bestaande maatschappelijke orde over het algemeen zeer problematisch verloopt. In de inleiding van dit boek wordt gezegd dat we ondanks die problemen altijd oog moeten hebben voor de positieve dynamiek van jeugd in Afrika op allerlei gebied en hen ook moeten benaderen als actieve partners in het vormgeven aan het toekomstige Afrika: ze zijn niet alleen maar ‘slachtoffer’, noch onmachtig om iets aan hun eigen situatie te doen.

De inleiding (pp. 1-34) biedt een overzicht van de diverse theoretische en empirische aspecten van de plaats en rol van jongeren in Afrika. Daarnaast bevat dit boek elf zeer leesbare *case-studies* over een aantal landen: o.a. de Mungiki-beweging in Kenya, Islam en jeugd in de recente geschiedenis van Nigeria, de nieuwe rol van de jeugd in het gewapend conflict in Zuid-Soedan, de uitdagingen voor het ‘her-integreren’ van jeugdige strijders in Sierra Leone, de rol van studentenbewegingen in Kameroen en Ivoorkust, een historische studie over jeugd in de revolutie op Zanzibar in 1964, het veranderend zelfbeeld van jongeren in Eritrea en de cultuur van straatkinderen in Abidjan (Ivoorkust).

De auteurs hebben ieder op eigen wijze en met eigen veldmateriaal geprobeerd om te verklaren waarom patronen van generatieconflict en gewelddadige respons onder Afrikaanse jongeren zo verschillend van aard zijn. Zij motiveren hun argumenten met de historische en vooral culturele elementen die daarin een rol spelen. Het boek op zich is een interessante bijdrage aan vergelijkende studie van jongeren in Afrika, maar pleit ook voor meer gericht onderzoek vanuit die vergelijkende dimensie.

Jan Abbink

DARC (Distributed Africana Repositories Community)

DARC is een initiatief van het Afrika-Studiecentrum in Leiden om alle relevante informatie van en over Afrikanisten in Nederland toegankelijk te maken op internet. De doelstelling van dit project is het versterken van Afrika-studies in Nederland door eenheid en zichtbaarheid op internet, het verbeteren van toegang tot Nederlands onderzoeksmateriaal, meer uitwisseling en samenwerking in Nederlands onderzoek en hoger onderwijs. Deze doelen wil men bereiken door publicaties van Afrikanisten die verbonden zijn aan een Nederlandse instelling in digitale vorm beschikbaar te stellen en een community portal voor en van afrikanisten te vormen/bieden. Als resultaat van project DARC-1 (augustus 2003 – maart 2004) is de pilot-dienst Connecting Africa opgeleverd.

Tijdens de eerste fase van DARC zijn de gegevens van 110 Afrikanisten werkzaam bij zo'n 100 organisaties ingevoerd in Connecting Africa. Ook zijn 120 gedigitaliseerde publicaties van het Afrika-Studiecentrum ingevoerd. Deze zijn fulltext beschikbaar en gratis toegankelijk.

Per onderzoeker kunt u naast contactgegevens vinden:

- opleiding
- onderzoeksland
- onderzoeksthema
- organisatie
- publicaties

Per organisatie kunt u de volgende gegevens vinden:

- adresgegevens
- onderzoekers werkzaam bij de organisatie

In de praktijk blijkt dat er twee groepen Afrikanisten te onderscheiden zijn: wetenschappers die binnen hun vakgebied gespecialiseerd zijn in Afrika en auteurs die incidenteel publiceren over Afrika (zogenaamde ad-hoc Afrikanisten). Van de eerste groep zal al het materiaal opgenomen worden in Connecting Africa, zowel bibliografische gegevens als fulltext-publicaties. Dit laatste kan alleen als dit auteursrechtelijk is toegestaan.

Vanuit Connecting Africa worden de digitale publicaties automatisch opgenomen in het e-Depot van de Koninklijke Bibliotheek en zodoende duurzaam opgeslagen en toegankelijk voor komende generaties. Ook reeds verschenen publicaties van Afrikanisten zullen worden toegevoegd. Dit gebeurt via (retro) digitalisering.

Van de tweede groep, de ad-hoc Afrikanisten, is het interessant om de titels van gepubliceerde werken op te nemen. Deze gegevens zullen uit bestaande bronnen bij de deelnemende instellingen worden geselecteerd. Er zijn tot nu toe 1.584 bibliografische beschrijvingen opgenomen in Connecting Africa.

Verder zijn er plannen om een digitale leeromgeving te creëren waarin docenten van diverse universiteiten samenwerken binnen eenzelfde leeromgeving. De wensen en eisen vanuit de docenten en de studenten worden geïnventariseerd. Ook gaat men de mogelijkheid van het ontwikkelen van digitale readers bekijken.

Aan het opzetten van Connecting Africa werken mee: Afrika-Studiecentrum, Universiteit Leiden, Universiteit van Amsterdam, Rijksuniversiteit Groningen en Koninklijke Nederlandse Akademie voor Wetenschappen (KNAW). ;

Machteld Oosterkamp

U kunt de resultaten van DARC vinden op: www.connecting-africa.net. Wilt u worden opgenomen in Connecting Africa, dan kunt u contact opnemen met connecting-africa@fsw.leidenuniv.nl.

Het DARC-project maakt onderdeel uit van het project DARE (Digital Academic Repositories). DARE is een initiatief van de gezamenlijke Nederlandse Universiteiten om al hun onderzoeksgegevens digitaal toegankelijk te maken i.s.m. de Koninklijke Bibliotheek, KNAW en SURF. Zie voor informatie: <http://www.surf.nl/themas>.

Prikbord

OPROEP VORMING VAN EEN WERKGROEP TRADITIONELE GENEESWIJZEN UIT AFRIKA

Tradicare Foundation is onlangs opgericht door Jessica Erdtsieck die in 2003 gepromoveerd is aan de Universiteit van Amsterdam op een vergelijkend onderzoek over traditionele geneeswijzen in Tanzania, Oost-Afrika.

De stichting beoogt het bevorderen van kennis over en respect voor de traditionele geneeswijzen die van oudsher de culturele identiteit weerspiegelen en overgedragen worden door individuen en groepen binnen de samenleving. Hieronder valt te verstaan de inheemse-, natuur-, volks- en spirituele geneeswijzen.

Vergroting van het inzicht in de betekenis, waarde en toepassing van deze geneeswijzen wordt bereikt doordat Tradicare Foundation een aantal activiteiten gaat ontplooiën. Deze zijn:

1. In kaart brengen wat de rol is van traditionele geneeswijzen in Nederland. Het samenstellen van audio-visuele documentatie over niet-westerse traditionele geneeswijzen, evenals een team vormen van experts die advies en/of voorlichting geven over traditionele geneeswijzen aan individuen, groepen of organisaties;

2. Zowel praktische als wetenschappelijke kennis aanwenden voor een op te richten Centrum voor Cultuur en Geneeswijzen in Nederland. Het centrum dient een breed publiek te informeren over de traditionele geneeswijzen in zowel westerse als niet-westerse samenlevingen. Tevens dient het centrum als werkvloer om kennis hieromtrent uit te wisselen tussen personen van uiteenlopende culturen en hulpverlenende instanties;

3. Voor kleine groepen bezoeken op maat organiseren aan traditionele genezers, inheemse klinieken, producenten van natuurlijke geneesmiddelen en andere relevante instanties zoals onderzoekscentra. Vooralsnog gaat het om landen in Afrika en Azië. Desgevraagd zal een deskundige de groepen begeleiden.

Naast bovenstaande diensten wil Tradicare Foundation middelen aanboren ter ondersteuning van individuen of groepen die de traditionele geneeswijzen uitoefenen ter bevordering van hun welzijn.

Primair gaat het hierbij om de realisatie van initiatieven door lokale genezers of gemeenschappen en regionale hulpverlenende instanties in niet-

westerse landen. Verder kan het gaan om kleinschalige projecten welke tot stand komen in samenwerking met lokale partners. Essentieel is vergroting van de zelfredzaamheid van mensen (groepen of organisaties) die weinig draagkracht hebben en veel waarde hechten aan de traditionele gezondheidszorg.

Om de stichtingsdoeleinden kracht bij te zetten wil Jessica Erdtsieck een werkgroep vormen bestaande uit onderzoekers, promovendi en studenten die specifieke kennis dan wel ervaring hebben over de Afrikaanse geneeswijzen. De werkgroep dient enerzijds om de rol van Afrikaanse geneeswijzen c.q. Afrikaanse genezers en/of mediums in Nederland in kaart te brengen en anderzijds om projecten in de traditionele gezondheidszorg in Afrika te initiëren dan wel te identificeren.

Een ieder die belangstelling of suggesties heeft kan contact opnemen met Jessica Erdtsieck:

Tradicare Foundation

Marcantilaan 27
1051LP Amsterdam
tel.nr. 020-6266844
email: tradicare@freeler.nl
K.v.K. nr. 34213143

Meer informatie over het onderzoek van Jessica Erdtsieck in Tanzania op de galerie van www.askmedia.org onder de titel In the Spirit of Uganga of onder boekbesprekingen in het tijdschrift Medische Antropologie Jaargang 16 - nummer 2 - 2004 ;

Authors' Survey

Brill is currently researching authors' information needs on the Brill website. The most important part of this research is your opinion! We would like to ask you to participate in a short survey on what would be helpful on the Brill website. Answering the questions will take only 5 minutes. You can go to the survey on <http://www.brill.nl/survey>.

Joed Elich, Senior Acquisitions Editor

Brill Academic Publishers
P.O. Box 9000
2300 PA Leiden
The Netherlands
tel. +31-71-535-3523

Recensie

Dogon, mythe en werkelijkheid in Mali

Rogier Bedaux en Diederik van der Waals (red.)
Rijksmuseum voor Volkenkunde. Leiden/ Uitgeverij Snoeck, Gent
ISBN 90-5349-422-7, 228 pagina's, prijs onbekend (te koop bij het Rijksmuseum voor Volkenkunde)

Dit is geen salontafelboek! Hoewel de koper goede sier bij zijn bezoekers zal maken door dit schitterende geïllustreerde werk achteloos in zijn huiskamer rond te laten slingeren en hoewel de koper zelf urenlang 'plaatjes' zal kijken in dit boek, is de kracht van dit boek zijn inhoud. Dit boek is namelijk een magnum opus, en wel van Rogier Bedaux en een groep onderzoekers die hij decennia lang heeft geïnspireerd en met wie hij intensief heeft samengewerkt. Zonder Bedaux' schijnbaar onvermoeibare en jarenlange inspanningen om (vooral) Malinese, Franse, Engelse en Nederlandse onderzoekers met elkaar te laten samenwerken en te helpen hun onderzoek te realiseren zou een boek als dit nooit het licht hebben kunnen zien. (Daarom is het goed te weten dat ook een Franstalige versie van dit boek is verschenen.) De auteurs komen vaak uit zeer verschillende onderzoekstradities, maar uit het boek blijkt dat zij de afgelopen decennia intensief van elkaars werk en inzichten kennis hebben genomen. En die verdienste is voor een groot deel ook op het conto van de redacteurs te schrijven.

De beschrijving van het Dogon-gebied en zijn bewoners is van oudsher een groot thema in de antropologie en de geschiedenis van Afrika. De Franse antropoloog Marcel Griaule heeft met zijn publicaties uit de jaren vijftig de Dogon wereldberoemd gemaakt, maar zijn voorstelling van zaken is al decennia lang bron van discussie; Griaule zou neigen tot mythificering, mystificatie en hij zou nogal 'selectief' met informanten zijn omgegaan. Zonder zich te storten op een aanval op dit oudere werk – die gemakkelijk kan ontaarden in een wellenietes discussie, omdat Griaule's onderzoekssituatie voorgoed verdwenen is - laten de redacteurs van dit boek auteurs aan het woord die, ieder vanuit een eigen discipline, tonen hoe fascinerend het Dogon-gebied en zijn bewoners zijn en, wat ik wetenschappelijk belangrijk vind, hoe diepgaand dit onderwerp is onderzocht in vergelijking met andere regio's in Sub-Sahara Afrika.

De indeling van het boek volgt enigszins de opzet van een klassieke etnografie. De hoofdstukken behandelen achtereenvolgens, in grote maar toch gemakkelijk leesbare bladzijden, het natuurlijke milieu, de archeologie (waar de redacteurs zelf hun wetenschappelijke sporen verdiend hebben), de geschiedenis, het vormen van ruimte, het dagelijkse leven en het hiernamaals (incl. de sociale organisatie), de materiële cultuur, toerisme en identiteit, en behoud van werelderfgoed. Elk artikel is zelfstandig te lezen en er zijn meer dan twintig auteurs van wie sommigen verschillende bijdragen leveren. Het is daarom een grote verdienste van de redacteurs dat het boek zich (toch) plezierig als geheel laat lezen.

Dit boek ondersteunt de Dogon-tentoonstelling die op 17 februari in het Rijksmuseum voor Volkenkunde is geopend. Deze tentoonstelling is samen met het Musée National te Bamako (Mali) georganiseerd en laatstgenoemde heeft al de primeur gehad van een deel van die tentoonstelling. De Dogon hebben misschien de afgelopen decennia hun mythische status moeten inleveren, maar met boeken (en tentoonstellingen) als deze zullen zij snel weer een nieuwe, andere mythische status terugkrijgen! :

Jan Jansen

Oproep (gast) redactieleden

Schrijft u weleens recensies van boeken en/of proefschriften? Graag plaatsen we uw recensie in deze nieuwsbrief. Tevens zijn andere bijdragen welkom. Hierbij kunt u denken aan informatie over het Afrika onderzoek aan uw instelling, een aankondiging van seminars, nieuw uitgekomen boeken, oproepen aan de NVAS-leden enz.

Voor uw bijdrage of meer informatie kunt u contact opnemen met:

Machteld Oosterkamp, e-mail:
moosterkamp@fsw.leidenuniv.nl

Lotte Pelckmans, e-mail:
lpelckmans@fsw.leidenuniv.nl

Afrika agenda

2005

17 februari

Feestelijke opening Dogon tentoonstelling Rijksmuseum voor Volkenkunde te Leiden, met o.a. de Malinese minister van cultuur.

24 februari

"Africa 2005: Recent economic, social and political developments". Technische Universiteit Eindhoven, Eindhoven.

7-8 maart

"Water Delivery in the Netherlands and South Africa: public or private?"

Instituut voor Staats- en Bestuursrecht (Universiteit Utrecht) in samenwerking met de University of the Western Cape (Kaapstad) een seminar over de privatisering en reorganisatie van drinkwatervoorziening in Nederland en Zuid-Afrika.

Het seminar beoogt academici en bestuurders uit beide landen bijeen te brengen voor een discussie over de verantwoordelijkheid van lokale overheden voor deze publieke taak. Thema's zoals het recht op toegang tot water, toezicht op verzelfstandigde overheidsdiensten, sociaal-economische verantwoordelijkheden van de private sector en institutionele aspecten zullen de revue passeren.

Tijdens het seminar zullen o.a. de volgende sprekers optreden: Dhr. J. Mettler (Consultant Palmer Development Group), Prof. De Gaay Fortman, (Hoogleraar Politieke Economie van de Rechten van de Mens), Drs. Jonker (Directeur Duinwaterbedrijf Zuid-Holland), Mw. Van de Wiel (Directeur Waterleidingbedrijf Amsterdam), Prof. N. C. Steytler (Professor of Public Law, UWC) en Mr. J.W. de Visser (docent/onderzoeker, Universiteit Utrecht).

Locatie: Achter Sint Pieter 200, Utrecht, Raadzaal. Voertaal is Engels. Kosten 25 euro of 70 euro. Informatie en inschrijving: Mevr. Van Oostrum tel. 030 2538062, e-mail: v.vanoostrum@law.uu.nl

10 maart

ASC-seminar "Thwarted expectations of independence and royal politics in Luapula province of Zambia, 1964-1966", door Giacomo Macola. Afrika-Studiecentrum, Leiden. Aanvang: 15.00 uur.

7 april

ASC-seminar "Unfinished business: Ethiopia and Eritrea at war" door Martin Plaut, hoofd Afrika-correspondent van de BBC World Service. Afrika-Studiecentrum, Leiden. Aanvang: 15.00 uur.

8-9 april

Africa Conference on "Religion, culture and development" of the Eduardo Frei Stichting in samenwerking met NCDO. (Deze conferentie zou eerst plaatsvinden op 16-17 december in Den Haag, maar werd verplaatst).

16 april

Afrikadag, Evert Vermeer Stichting, Utrecht.

Op deze Afrikadag zijn tientallen, politici, wetenschappers, ontwikkelingsorganisaties, veldwerkers en artiesten aanwezig. Het is dan ook de plek bij uitstek voor iedereen die inzicht in wil krijgen in actuele ontwikkeling in Afrika en mee wil praten over de toekomst van dit continent. Kijk voor meer informatie op www.afrikadag.nl. Vanaf 16 maart zal het volledige programma hier te vinden zijn.

23-24 april

Afrikaans filmfestival "Door Afrikaanse ogen", Rijksmuseum voor Volkenkunde Leiden en ASC, Leiden.

27-28 april

"Re-integrating education, skills and work in Africa", jaarlijkse conferentie Centre of African Studies, Edinburgh (Great Britain).

12-13 mei

"Koloniaal geweld in Congo", Internationaal Colloquium van de Belgische Vereniging voor Midden-Afrika in Tervuren.

Zie voor het volledige programma

<http://asc.leidenuniv.nl/nvas/>

4-5 juli

"Divination; towards a new perspective", University of Leiden and African Studies Centre, Leiden.

Zie voor het programma <http://asc.leidenuniv.nl/events>

28 oktober

Tweejaarlijkse conferentie van NVAS met het thema "Africa without borders". Dit kan u reeds noteren in uw agenda!

Vaste rubriek

Wilt u in de volgende nieuwsbrief uw evenement hier ook vermeld zien? Uw informatie is welkom bij:

lpelckmans@fsw.leidenuniv.nl

Informatie over events kunt u ook vinden op:

www.connecting-africa.net

Afrika agenda

CODESRIA: Comparative Research Networks (CRNs)

CALL FOR PROPOSALS 2005

Within the framework of the new programme initiatives that are being implemented by the Council for the Development of Social Science Research in Africa (CODESRIA), proposals are hereby invited for the constitution of Comparative Research Networks (CRNs) to undertake comparative studies on or around any of the following themes:

- i) Health, Politics and Society in Contemporary Africa;
- ii) Higher Education in Africa: Crises, Reform and Transformation;
- iii) Reforming the African Public Sector: Retrospect and Prospect;
- iv) The Changing Political Economy of Land in Africa;
- v) Africa and the Challenges of Globalisation;
- vi) The Popular Arts, Identity and Culture in Contemporary Africa;
- vii) Re-thinking (African) Development;
- viii) Migration Dynamics and Changing Rural-Urban Linkages;
- ix) New Regionalist Impulses in Africa;
- x) New Institutions of Transitional Justice;
- xi) Conflict and Reconstruction in Africa;
- xii) Colonialism, Customary Law, and Post-Colonial State and Society in Africa;
- xiii) State, Political Identity and Political Violence;
- xiv) Political Pluralism and the Management of Diversity; and
- xv) Transport and Transportation Systems in Africa.

For the 2005 competition, CODESRIA will be open to receive proposals up to **31 August, 2005**. Notification of the result of the selection exercise will be made by **30 September, 2005**.

Proposals for the constitution of CRNs should be sent to:
CODESRIA Comparative Research Networks,
CODESRIA, BP 3304, CP 18524, Dakar, Senegal.
Tel: +221-8259822/23, Fax:+221-8241289
E-mail: crn@codesria.sn
Website: www.codesria.org

Zie voor de volledige aankondiging:
<http://asc.leidenuniv.nl/nvas/>

"Imagining Africa. The quest(ion) of 'Authenticity' in African documentaries and films"

Filmseminars, 16 februari t/m 27 april 2005
Coördinatoren: D. Merolla en R. Ross, Talen en Culturen van Afrika, Universiteit Leiden.

Woensdag, 16.00-19.00, Afrika-Studiescentrum, Filmzaal (Room 1.A12, Pieter de la Court Gebouw, Wassenaarseweg 52, Leiden)

Deze seminars stellen het beeld en de constructie van "authenticiteit" van Afrika en Afrikanen ter discussie zoals het naar voren komt in de intertextuele en soms conflictueuze dialoog tussen documentaires over Afrika en Afrikaanse films. De overgang van de visie op Afrika van een buitenstaander naar die van een 'insider' wordt geïllustreerd, evenals de continuïteit en intertekstuele relaties tussen verschillende genres en discipline perspectieven. Ook de veranderende aandacht voor verschillende onderwerpen en nieuwe trends wordt behandeld.

De module is als volgt opgebouwd: een korte presentatie, film kijken, pauze, analyse en discussie.

De seminars zijn vrij toegankelijk voor iedereen en kunnen ook afzonderlijk worden gevolgd. Studenten kunnen het als een keuzevak volgen en krijgen 4 ETCs + 16 ETCs (mogelijkheid tot uitbreiding aan de hand van uitgebreide paper). Het geheel wordt afgesloten met een take home tentamen en paper.
Opgelet: voertaal is Engels.

Zie voor het programma <http://asc.leidenuniv.nl/events>

De boekenkast

Verschenen boeken februari 2005

Mankell, Henning. Ik sterf, de herinnering leeft. De Geus, 2004. ISBN 90-445-0550-5.

In het voorjaar van 2003 ontmoet Mankell in Oeganda de lerares Christine, die aan aids lijdt, en haar dertienjarige dochter Aida. Onder indruk van het gesprek schrijft Henning Mankell over zijn eigen angst voor aids, over zijn woede over de enorme slachting die de ziekte onder de Afrikaanse bevolking aanricht en over de onverschilligheid van de rest van de wereld.

Trapido, Barbara. De witte aap. De Geus, 2005. ISBN 90-445-0394-4.

Dinah en haar zus Lisa groeien op in de jaren vijftig in Zuid-Afrika. Lisa is sterk en verstandig, terwijl Dinah zwak en kunstzinnig is. Hun vader, een geëmigreerde Nederlander, heeft de energie van een wervelwind en zingt graag liederen voor zijn vrouw. Dinahs ontwikkeling loopt parallel aan een duistere periode in de twintigste eeuw. Als de rassenwetten steeds strenger worden en de raciale onderdrukking in hevigheid toeneemt, zoekt zij haar eigen weg en emigreert ze naar Londen.

Marokko. 5000 jaar cultuur. Amsterdam: KIT, 2004. ISBN 90-683-2188-9.

Verschenen n.a.v. de tentoonstelling Marokko in de Nieuwe Kerk in Amsterdam. Marokko is een land met vele culturen en identiteiten die in de loop van de geschiedenis hun stempel op het land en zijn bewoners hebben gedrukt. Het land is een smeltkroes van culturen: de Berbercultuur, joodse en Arabische cultuur zijn – meer dan elders – met elkaar versmolten. De 300 stukken die tentoongesteld worden, geven een beeld van de rijke geschiedenis van dit land. In het boek zijn deze objecten afgebeeld, en samen met de literaire bijdragen van diverse auteurs en de rijke achtergrondinformatie, is deze catalogus een standaardwerk op zichzelf. De tentoonstelling loopt tot 17 april 2005.

Voor informatie over de tentoonstelling zie:
<http://www.nieuwekerk.nl/nl/index.htm>

Broere, Kees. Standplaats Nairobi. Amsterdam: KIT Publishers, 2004. ISBN 90-6832-570-1.

Op levendige wijze vertelt Kees Broere over zijn leven in Nairobi waar hij in 1998 naartoe verhuisde om er als Afrika-correspondent verslag te doen voor de Volkskrant. Zoals de auteur zelf zegt in zijn slotwoord: 'Dit boek is voor een deel een liefdesverklaring. Aan Kenia, aan Afrika, aan de mensen die ik hier heb ontmoet.' Vlot en humoristisch schrijft hij over de jacht op een wc-borstel, vliegen in een Afrikaanse Antonov en minister Van Ardenne op missie.

Bashige, E. e.a. Natuur en cultuur in de Democratische Republiek Congo. Tervuren: Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, 2004. ISBN 90-75894-69-4.

Met dit boek en de tentoonstelling wil het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika aandacht vragen voor de natuur, de materiële en immateriële cultuur, en de banden hiertussen in dit uitgestrekte land dat momenteel door oorlogen en de destructieve gevolgen daarvan verscheurd wordt. Het KMMA wil tegelijkertijd duidelijk maken dat de historische collecties en het daaraan verbonden eigentijdse onderzoek in natuur- en menswetenschappen een substantiële bijdrage kunnen leveren aan de duurzame ontwikkeling van een uiterst divers land. De tentoonstelling loopt tot 2 oktober 2005. Ook gepubliceerd in het Engels en Frans. Zie ook www.congo2005.be.

J. Abbink & I. van Kessel, eds., 2004. Vanguard or Vandals. Youth, Politics and Conflict in Africa. Leiden – Brill Academic Publishers, 302 p. †

Vaste rubriek

Een selectie uit recent verschenen boeken met Afrika in de hoofdrol. Heeft u een bijdrage voor deze rubriek? Mail ons gerust, zie het colofon voor informatie.

Op de wissel

Functiewijzigingen

Rector **Hans Opschoor** van het ISS is sinds eind december 2004 opgestapt als rector van het Institute of Social Studies. Tijdens zijn negen jaar op het instituut heeft hij vele veranderingen meegemaakt, die hij beschrijft in een interview in DevISSues, vol.6, nr. 3 (november 2004). Opschoor blijft als professor actief op het ISS op het thema "Economics of Sustainable Development".

Professor **Louk de la Rive Box** is aangewezen als nieuwe rector van het ISS per 1 januari 2005. Professor de la Rive Box heeft een sterke nationale en internationale reputatie opgebouwd als expert in ontwikkelingsstudies aan de universiteit van Maastricht.

Promoties

Alex Bolding met het proefschrift "A study on sociotechnical intervention models and practices of water use in smallholder agriculture, Nyanyadzi catchment, Zimbabwe" op 15 december 2004, Wageningen Universiteit.

Honorine Mare met het proefschrift "Littérature orale et arts graphiques en pays Bisa au Burkina Faso" op 18 november 2004, Universiteit Leiden.

Vaste rubriek

*Korte vermelding van oraties, functiewisselingen enz.
Heeft u een bijdrage voor deze rubriek?
Mail ons gerust, zie het colofon voor informatie*

Colofon

De NVAS Nieuwsbrief wordt uitgegeven door de Nederlandse Vereniging voor Afrika Studies.

De digitale versie van de nieuwsbrief kunt u nalezen op <http://asc.leidenuniv.nl/nvas/>

Heeft u een bijdrage voor de nieuwsbrief? Mail of stuur uw kopij naar: moosterkamp@fsw.leidenuniv.nl of onderstaand redactie-adres.
N.B. De redactie besluit of een stuk uiteindelijk geplaatst wordt en behoudt zich het recht voor om kopij in te korten en/of te bewerken.

Redactie-adres:

Secretariaat NVAS
p/a Afrika-Studiecentrum
Postbus 9555
2300 RB Leiden
fax: 071 - 527.33.44
website: <http://asc.leidenuniv.nl/nvas/>

Redactie:

Machteld Oosterkamp
Lotte Pelckmans

Gastredacteuren:

Jan Jansen

Eindredactie:

Fiona Klein Klouwenberg

Reproductie en verzending:

Met dank aan het secretariaat Afrika-Studiecentrum voor de geboden ondersteuning.

Contributie:

De contributie bedraagt € 11,50 per jaar, voor student-leden en 65-plussers € 4,50 per jaar. Dit bedrag kan worden overgemaakt naar rekening nr. 781 90 46 van de Postbank o.v.v. uw adresgegevens en geboortedatum.

Let op!

Voor toezending van de nieuwsbrief, e-mail enz. hebben wij uw adresgegevens nodig. Deze kunt u mailen naar: Marieke van Winden, Afrika-Studiecentrum (winden@fsw.leidenuniv.nl)

De NVAS Nieuwsbrief verschijnt drie maal per kalenderjaar (februari, mei en november).!